

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Министерство образования и науки РТ

МКУ «Управления образования

Балтасинского районного исполнительного комитета»

МБОУ «Балтасинская гимназия»

РАССМОТРЕНО
Руководитель ШМО

 /Р.Ш. Ахметова/

Протокол № 1 от «29»
августа 2023г.

СОГЛАСОВАНО
заместитель директора
По УВР

Мукминова М.Г.

УТВЕРЖДЕНО

Директором МБОУ
«Балтасинская гимназия»

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

Идрисовой Н.М.

учебного предмета «Родная(татарская) литература»
для обучающихся 11 класса

пгт. Балтаси 2023 год

2 ПЛАНИРУЕМЫЕ РЕЗУЛЬТАТЫ УЧЕБНОГО ПРЕДМЕТА

Результатом освоения программы по татарской литературе на уровне среднего общего образования являются формирование у учащихся навыков понимания литературы, воспитание собственной позиции и эстетического вкуса, развитие творческого мышления, которые должны стать средством для формирования мировоззрения и оценки окружающей действительности.

Предметные результаты обучения татарской литературе в старших классах школы заключаются в следующем:

В познавательной сфере

- умение воспринимать литературные произведения, созданные в той или иной исторической эпохе, в единстве формы и содержания, формирование потребности в выборочном чтении и умения выявлять в произведении вечные нравственные ценности;
- понимание исторической и культурной связи литературных произведений с эпохой их написания;
- знание жизненного и творческого пути писателей-классиков; основных этапов развития национальной литературы, их особенностей и знаковых явлений;
- умение готовить рефераты и доклады, писать сочинения по литературным произведениям и на произвольные темы, умение выполнять творческие работы;
- умение использовать литературоведческие термины при анализе истории литературы.

В ценностно-ориентационной сфере:

- приобщение к духовно-нравственным ценностям национальной литературы;
- формирование собственного отношения и оценки к произведениям национальной литературы, их содержанию, умения устного и письменного высказывания мнения о произведении, о творчестве писателя и о литературном периоде;
- умение интерпретировать прочитанное литературное произведение с учетом литературного периода, когда оно было создано;
- умение оценивать мастерство автора и умение формировать собственное отношение к нему.

В эстетической сфере:

- формирование общего представления об образной природе литературного произведения, воспитание эстетического вкуса;
- воспитание уважения к разным культурам, внимательного и уважительного отношения к достижениям различных национальных литератур.

Межпредметными результатами обучения татарской литературе в старших классах школы являются следующие:

- формирование у учащихся навыков самостоятельного познания и усвоения литературных произведений при помощи других видов искусства, формирование постоянного интереса к литературе и искусству;
- воспитание потребности общения на родном языке и уважения к татарскому языку;
- сохранение межкультурных связей, формирование у учащихся представления о литературе и культуре других народов, воспитание уважения к литературе других народов, воспитание толерантности;
- уделение внимания взаимосвязи, общим чертам татарской и русской литературы в теме и проблематике, изображении героев, творческих методах, и периодах развития литературы.

В результате освоения предмета татарской литературы учащиеся должны знать:

- самых известных писателей национальной литературы и их произведения;
- периодизацию татарской литературы;
- понимание образной природы искусства слова;
- основные закономерности литературно-исторического процесса и основные качества литературных направлений и явлений;
- основные теоретико-литературные понятия.

уметь:

- пересказать содержание литературного произведения;
- анализировать литературное произведение, используя сведения по истории и теории литературы;
- детально исследовать отдельные стороны и элементы художественного произведения, творчества писателя, литературного периода, делать выводы;
- оценивать художественное произведение, творчество писателя, литературный период в свете общественно-исторического контекста и общечеловеческих ценностей;
- определять принадлежность художественного произведения к одному из литературных родов и жанров, к тому или иному литературному периоду, находить черты, присущие литературе этого периода;
- сопоставлять литературные произведения, относящиеся к одному и тому же и к разным литературным периодам;
- аргументированно выражать личное отношение к произведению;

- выполнять творческие работы различного характера по изученному произведению.

Укыту предметының планлаштырылган нәтижеләре.

Предмет нәтижеләре

Танып белү өлкәсендә

Төрле чорда ижат ителгән әдәби әсәрне форма һәм эчтәлек берлегендә кабул итә белү, әсәрләрне сайлап алып уку ихтыяжы формалаштыру, әсәрдә мәңгелек эхлакый кыйммәтләрне аерып чыгара белү;
 әдәби әсәрнең язылу чоры белән тарихи һәм мәдәни бәйләнешләрне аңлау;
 классик әдипләрнең тормыш һәм ижат юлларына кагылышлы төп фактларны; милли әдәбиятның төп үсеш этаптарын, аларның үзенчәлекләрен белү;
 реферат, доклад, әдәби әсәрләр буенча һәм ирекле темага сочинениеләр яза, ижади эшләр башкара белү;
 әдәби терминнарны әдәбият тарихын анализлаганда куллана белү;
 татар әдәбиятына хас рухи-эхлакый кыйммәтләрне, әдәби-эстетик үзенчәлекләрен аңларга өйрәтү;
 татар әдәбияты үрнәкләренә үз мөнәсәбәтенә булдыру күнекмәсен формалаштыру
 укыган әдәби әсәрне чор үзенчәлекләрен истә тотып аңлата белү;
 авторның осталыгына бәя бирә, аңа үз мөнәсәбәтен белдерә алу күнекмәсен формалаштыру;

Эстетик өлкәдә:

әдәби әсәрнең образлы табигате турында гомуми күзаллау формалаштыру, эстетик зәвык тәрбияләү.
 Төрле мәдәниятләргә, милли әдәбиятларга хөрмәт белән карау

Метапредмет нәтижеләре:

укучыларда мөстәкыйль танып белү һәм сәнгатьнең башка төрләре ярдәмендә әдәби әсәрне үзләштерү күнекмәләрен формалаштыру, әдәбиятка һәм сәнгатькә карата даими кызыксынучанлык булдыру;
 туган телдә аралашу ихтыяжы һәм татар теленә хөрмәт тәрбияләү;
 мәдәниятара бәйләнешләрне саклау, укучының башка милләтләр мәдәнияте һәм әдәбиятыннан мәгълүматлы, башка халыкларның сүз сәнгатенә хөрмәтле мөнәсәбәттә, толерант булуына ирешү;

татар әдәбияты һәм рус әдәбиятындагы уртақ сыйфатларны - тема, проблематика, геройларны сурәтләү, ижат методлары, әдәбият үсеше чорлары- билгели белү.

Татар әдәбияты фәнен үзләштерү нәтижәсендә укучылар белергә тиеш:

- милли әдәбиятның иң танылган язучылары һәм аларның әсәрләре;
- татар әдәбиятын периодизацияләү;
- аңлау образной табигать сүзенә;
- әдәби-тарихи процессның төп закончалыклары һәм әдәби юнәлешләрнең һәм

күренешләрнең төп сыйфаты;

* төп теоретик-әдәби төшенчәләр.

белергә:

* әдәби әсәрнең эчтәлегенә турында сөйләү;

* әдәбият тарихы һәм теориясе турындагы мәгълүматлардан файдаланып, әдәби әсәрне

анализларга • ;

• аерым якларны һәм сәнгать әсәре элементлары, язучы ижаты, әдәби чор элементларын

жентекләп өйрәнергә, нәтижеләр ясарга;;

* язучының сәнгати әсәрен, ижатын, ижтимагый-тарихи контекст һәм гомумкешелек

кыйммәтләрне яктырткан әдәби чорны бәяләү;

• сәнгать әсәренәң әдәби әсәрләрнең һәм жанрларның берсенә, теге яки бу әдәби чорга

туры килүен билгеләү, әлегә чор әдәбиятына хас сыйфатлар табу;

• бер үк төрле әдәби чорларга караган әдәби әсәрләрне чагыштыру;

* әсәргә шәхси карашны дәлилләп белдерү;

* өйрәнелгән әсәр буенча төрле характердагы ижади эшләр башкару.

3. СОДЕРЖАНИЕ УЧЕБНОГО ПРЕДМЕТА

Минимум литературных произведений, предлагаемых для изучения учащимся

XI класс

- 1 Цикл стихотворений М.Джалиля «Моабит дэфтәрләре» / «Моабитская тетрадь».
- 2 Повесть Ф.Хусни «Йөзек кашы» / «Перстень».
- 3 Стихотворение Х.Туфана «Кайсыгызның кулы жылы? » / «У кого рука теплая? », «Илдә ниләр бар икән?» / Что происходит в стране? », Луиза-а-а!».
- 4 Повесть А.Гилязова «Йәгез, бер дога» / «Давайте помолимся..
- 5 Драма И.Юзеева «Гашыйклар тавы» («Гора влюбленных»), «Өчәү чыктык ерак юлга» / «Мы втроем отправились в дорогу».
- 6 Повесть М.Магдиева «Бәхилләшү» / «Прощание».
- 7 Роман М.Хасанова. «Язгы ажаган» / Отрывок «Весенняя зарница».
- 8 Драма Т.Миннуллина «Әлдермештән Әлмәндәр» / «Старик Альмандар из деревни Альдермеш».
- 9 Роман М.Хабибуллина «Кубрат хан».
- 10 Цикл стихотворений Р.Файзуллина «Яшь чак» / «Молодость», «Туган ягым» / «Родной край».

- 11 Стихотворения Р.Гаташа «Ирләр булайык» / «Будем мужчинами», «Укытучы» / «Учитель».
- 12 Р.Харис. «Сабантуй».
- 13 Зульфат. «Колын» / «Жеребенок», «Тылсым» / «Волшебство», «Дүрт жыр» / «Четыре песни».
- 14 Драма З.Хакима «Телсез күке» / «Немая кукушка».
- 15 Стихотворение Р.Зайдуллы «Битлек» / «Маска».

I. Литература военного времени.

Великая Отечественная война, ее влияние на литературу. Основные темы и проблемы в произведениях. Взаимоотношения между писателем и обществом. Творчество М.Джалиля, Ф.Карима, А.Еники, Ф.Хусни.

М.Джалиль. «Хуш, акыллым» / «Прощай, моя умница», «Кошчык» / «Птенчик». Чтение, анализ.
Ф.Хусни. «Йөзек кашы» / «Перстень». Чтение, анализ, составление тезисов.

II. Литература послевоенного периода (до 1960-х годов).

Положительное влияние на литературу полудемократических перемен периода «Оттепели». Творчество Х.Туфана. «Кайсыгызның кулы жылы?» / «У кого рука теплая?», «Илдә ниләр бар икән?» / «Что происходит на Родине?», «Луиза-а-а».

III. Литература 1960–1980-х годов.

Возвращение литературы к национальным традициям. Появление новых жанров, тем и мотивов, литературных форм. Стремление литературы к новизне: обращение к новым литературным течениям, жанровым формам, темам, поиски в области литературного героя.

Поиск знаковых особенностей нового общества, новый герой. Деревенская проза. Эпическое воплощение образов Родины, страны, народа; размышления о взаимоотношениях личности и общества, о чувстве гражданственности, о судьбах народов, о духовном мире человека, о ценностях эпохи. Постановка проблем о независимости, о свободе личности и свободе мысли. Оживление романтического направления. Появление другой оценки революции 1917 года и новой жизни после нее. Изображение темы войны в ином аспекте.

Творчество А.Гилязова, Р.Файзуллина, Р.Хариса, Р.Гаташа. Р.Файзуллин. «Яшь чак» / «Молодость», «Туган ягым» / «Родной край». Чтение, анализ. Р.Харис. «Сабантуй». Чтение, обсуждение, составление тезисов. Р.Гаташ. «Ирләр булайык» / «Будем мужчинами», «Укытучы» / «Учитель». Чтение, обсуждение.

IV. Литература 1980–2000-х годов.

Возрождение татарской литературы на рубеже XX–XXI веков. Созвучность тенденций в литературе этого периода с поисками в литературе начала XX века. Развитие в реализме: типизация пообщественно-классовому принципу поднимается на общечеловеческий уровень. Появление литературных произведений, критически оценивающих советскую и постсоветскую эпоху, создающих образ великих этапов в истории страны через призму противостояния человека и общества.

Творчество А.Гиляева, М.Магдиева, М.Хасанова, М.Хабибуллина, Т.Миннуллина, И.Юзеева, Р.Файзуллина, Зульфата, Р.Валиева.

А.Гиляев. «Йәгез, бер дога» / «Давайте помолимся». Чтение, анализ.

М.Магдиев. «Бәхилләшү» / «Прощание». Чтение, составление плана, тезисов, обсуждение.

И.Юзеев «Гашыйклар тавы» / «Гора влюбленных». Чтение и обсуждение.

И.Юзеев. «Өчәү чыктык ерак юлга» / «Мы втроем отправились в дорогу». Чтение, обсуждение.

М.Хасанов. «Язгы аҗаган» / «Весенняя зарница». Чтение, составление тезисов, обсуждение, анализ.

Т.Миннуллин. «Әлдермештән Әлмәндәр» / «Старик Альмандар из Альдермеша». Чтение, анализ.

М.Хабибуллин. «Кубрат хан». Чтение, составление тезисов. Проектная работа.

Р.Валиев. «Сююмбик». Чтение, анализ.

Зульфат. «Колын» / «Жеребенок», «Тылсым» / «Волшебство», «Дүрт жыр» / «Четыре песни». Чтение, анализ.

V. Литература 2000–2010-х годов.

Выдвижение на передний план психологического начала, утверждение понятия о том, что жизнь и внутренний мир отдельного человека выше исторической и социальной действительности. Воссоздание процессов, происходящих в сознании и в бессознательных сферах человека. Активизация мифологических, условно-символических образов, раскрытие с их помощью национальной проблематики в новой плоскости, изображение национального чувства и самобытности в качестве силы, способной противостоять тоталитарной идеологии.

Творчество З.Хакима, Р.Зайдуллы.

Мировой литературный процесс. Различные связи между татарской, русской и зарубежной литературами. Вечные темы и образы. Переводы стихов тюркских народов: Р.Гаташ, Р.Миннулин, Р.Харис и др.

З.Хаким. «Телсез күке» / «Немая кукушка». Чтение, обсуждение, анализ.

Р.Зайдулла. «Битлек» / «Маска». Чтение, анализ.

Теоретико-литературные понятия

Роды и жанры литературы. Литературные роды: эпос, лирика и драма. Эпические жанры: роман, повесть, рассказ. Жанровые разновидности эпического вида: исторический роман (повесть или рассказ), бытовой роман, производственный роман, психологический роман, приключенческий роман, детективный роман. Жанры

лирики: пейзажная лирика, гражданская лирика, интимная лирика, философская лирика. Лирические жанры восточной литературы: мадхия (ода), марсия (стихотворение, посвященное чьей-либо памяти), газель, касыда (хвалебное стихотворение), рубаи. Драматические жанры: комедия, трагедия, драма. Жанровые разновидности драмы: грустная комедия, историческая драма, психологическая драма. Лирико-эпические жанры: сюжетное стихотворение, басня, баллада, нэсер (проза в стихах), поэма. Разновидности жанра поэмы: романтическая поэма, реалистическая поэма. Межродовые формы: путевые заметки.

Образность в литературном произведении. Образ, символ, деталь, аллегория. Образы людей: главный герой, второстепенный герой, персонажи, участвующие в действии, собирательные образы. Персонаж, характер, тип. Лирический герой, повествователь, лирическое «я», образ автора, авторская позиция. Образы природы, образы-вещи, мифологические образы, фантастические образы, архетип.

Литературное произведение. Форма и содержание. Автор, читатель (адресат). Содержание: событие, явление, подтекст, контекст. Конфликт, сюжет, элементы сюжета. Мотив, лейтмотив. Композиция: внешняя и внутренняя. Тема, проблема, идея, пафос. Идеал. Художественная реальность в литературном произведении. Пейзаж, портрет. Психологизм. Место и время в художественном произведении, хронотоп. Текст: эпиграф, посвящение, сильная позиция.

Литературное творчество. Художественные средства и стиль. Художественные приемы: повтор, параллелизм, противопоставление, ретроспекция. Языковые и стилистические средства (тропы, лексические, стилистические, фонетические средства). Художественная речь: повествование, диалог, монолог. Лирические отступления. Особенности стихотворной и прозаической форм словесного выражения. Ритм, рифма, стих, строфа. Стихосложение. Формы смеха: юмор, сатира, сарказм, шарж. Авторский стиль: юмористический, трагический, экзистенциальный, публицистический и др. начала. Стиль эпохи.

История литературы. Традиции и новаторство. Религиозная литература, светская литература. Литературные связи: влияние, назира (форма литературного подражания), пародия.

Литературный процесс. Понятие о литературном процессе; периоды в развитии литературы; литературные направления (реализм, романтизм); суфизм, просветительство, модернизм, постмодернизм; литературный метод (течение): просветительский реализм, критический реализм, социалистический реализм, деревенский реализм, символизм, гисьянизм, импрессионизм, имажинизм, футуризм.

Укыту предметының эчтәлеге.

Татар әдәбиятының үсеш этапларын һәм әдәбият төрләрен, жанрларны кабатлау.-1 *Әдәби төрләр: эпос, лирика и драма. Эпик жанрлар: роман, повесть, хикәя. Эпик төрнең жанрлары: тарихи роман (повесть или рассказ), көңкүреш романы, производство романы, психологик роман, мажаралы роман, детектив роман. Лирика жанрлары: пейзаж лирикасы, гражданлык лирикасы, интим лирика, фәлсәфи лирика. Лирико-эпик жанрлар: сюжетлы шигырь, мәсәл, баллада, нәсер, поэма. Поэма төрләре: романтик поэма, реалистик поэма. Драма жанрлары: комедия, трагедия, драма. Драманың жанр төрләре: моңсу комедия, тарихи драма, психологик драма.*

I. Сугыш чоры әдәбияты - 7

Сугыш чоры әдәбияты. Бөек Ватан сугышы, аның әдәбиятка йогынтысы. Әсәрләрдә төп темалар һәм проблемалар. Язучы һәм жәмгыять арасындагы мөнәсәбәтләр. Әдәби алымнар: кабатлау, параллелизм, каршы кую, ретроспекция. Тел һәм стилистик чаралар (тропалар, лексик, стилистик, фонетик чаралар). Сөйләм: хикәяләр, диалог, монолог. Лирик чигенешләр. Шигырьдә һәм прозада сөйләм үзенчәлекләре.

М. Жәлил ижаты. «Моабит дөфтәрләре» циклы. М. Жәлил “Хуш, акыллым”, «Кошчык». Уку, анализ. Кереш сочинение №1 “Бу әсәр турында язарга теләм...”

Ф. Кәрим шигырьләре. “Сибәли дө сибәли”. Мотив, лейтмотив. Тышкы һәм эчке композиция. Идеал. Әдәби әсәрдә чынбарлык.

Ә. Еникинең сугышны чагылдырган хикәяләре. Конфликт, сюжет, сюжет элементлары.

Ф. Хөснинең тормышы һәм ижаты. «Йөзек кашы». Уку, анализ, тезислар төзү. Тема, проблема, идея, пафос. Батырлык турында сөйләшү.

II. Сугыштан соңгы чор әдәбияты (1960нчы елларга кадәр) -2

Сугыштан соңгы чор әдәбияты. “Жеппешлек” чорының ярымдемократик үзгәрешләренәң әдәбиятка уңай йогынтысы. Автор, укучы (адресат). Эчтәлек: вакыйга, күренеш, подтекст, контекст.

Х.Туфан. Тормыш юлы, ижаты. Х.Туфан. «Кайсыгызның кулы жылы?», «Илдә ниләр бар икән?», «Луиза-а-а-а». Автор стили: юмористик, трагик, экзистенциаль, публицистик һ.б. Эпоха стили..

II. 1960–1980нче еллар әдәбияты – 4

1960–1980нче еллар әдәбияты. *Әдәбиятның милли традицияләргә әйләнен кайтуы. Яңа жанр, тема, мотивлар, әдәби формалар барлыкка килү. Әдәбиятның яңалыкка омтылуы: яңа әдәби агымнар, жанр формаларына, темаларга мөрәҗҗәгать, әдәби герой өлкәсендә зләнүләр.*

Яңа үзенчәлекләрен эзләү, яңа герой. Авыл прозасы. Ватан, ил, халык эпик образларын тудыру; шәхес һәм жәмгыять мөнәсәбәтләре турында, гражданлык хисләре, халыклар язмышы, кешенең рухи дөньясы, чор кыйммәтләре турында уйлану. Бәйсезлек, шәхес һәм фикер иреге проблемаларын күтәрү. Романтик юнәлешнең

жаслануы. 1917нче ел революциясе һәм аннан соңгы тормышны башкача баяләү барлыкка килү. Сугыш темасын башка яссылыктан сурәтләү. Лирик герой, хикәяләүче, лирик «мин», автор образы, автор позициясе. Табигать образы, образ-әйберләр, мифологик образлар, фантастик образлар, архетип.

Р. Фәйзуллин. Тормышы, ижаты. Р.Фәйзуллинның шигырьләр циклы. «Яшь чак» , «Туган ягым» . Уку, анализ. Текст: эпиграф, багышлама, көчле позиция.

Р. Харис. Тормышы, ижаты. Р.Харис. «Сабантуй». Уку, фикер алышу, тезислар төзү. Традицияләр һәм новаторлык.

Р.Гаташ. Тормышы, ижаты. Р.Гаташ. «Ирләр булайк», «Укытучы» .Уку, фикер алышу.

IV. 1980–2000нче еллар әдәбияты – 13

1980–2000нче еллар әдәбияты. XX–XXIгасырлар чигендә татар әдәбиятын торгызу. Бу чор әдәбиятындагы тенденцияәрнең XX гасыр әдәбиятындагы эзләнүләр белән аваздашлыгы. Реализм үсеше: жәмгыяви- класс принцибына корылган типиклаштыруның гомумкешелек дәрәжәсенә күтәрелүе. Совет чоры һәм аннан соңгы дәверне тәнкыйди баяли торган, ил тарихындагы бөөк вакыйгаларның образларын кеше һәм жәмгыять каршылыгы күзлегеннән карап ижәт ителгән әдәби әсәрләрнең барлыкка килүе.

А. Гыйләжевнең тормышы һәм ижаты. «Йәгез, бер дога» Уку, анализ.

М. Мәһдиевнең тормышы һәм ижаты. «Бәхилләшү» . Уку, план, тезислар төзү, фикер алышу.

И. Юзеевның тормышы һәм ижаты. «Гашыйклар тавы» . Уку, фикер алышу. «Өчәү чыктык ерак юлга» . Уку, фикер алышу

М. Хәсәнов. Тормышы, ижаты. . «Язгы ажаган». Уку, тезислар төзү, фикер алышу, анализ. Әдәби әсәрдә урын һәм вакыт, хронотоп.

Т. Миңнуллинның тормышы һәм ижаты. «Әлдермештән Әлмәндәр» Уку, анализ. Сочинение №4 (контроль). “Яшәү яме”

М.Хәбибуллинның тормышы һәм ижаты «Кубрат хан». Уку, тезислар төзү. Проект эше.

Р. Вәлиевнең тормышы һәм ижаты. «Сөембикә». Уку, анализ.

Зөлфәтнең тормышы, ижаты. «Колын» , «Тылсым» , «Дүрт җыр» Уку, анализ.

. V. 2000–2010нчы еллар әдәбияты - 6

2000–2010нчы еллар әдәбияты. Алгы планга психологик башлангычның, аерым тарихи һәм социаль чынбарлыктан өстенлеген раслау. Кеше аңында һәм аңга буйсынмаган өлкәләрдә бара торган процессларны оргызу. Мифологи, шартлы-символик образларның активлашуы, алар ярдәмендә милли проблемаларны яңа яссылыкта ачу, Милли хис һәм милли үзенчәлекләрне тоталитар идеологиягә каршы торырдай көч итеп сурәтләү.

З. Хәкимнең тормышы, ижаты. «Телсез күкә». Уку, фикер алышу, анализ.

Р. Зәйдулланың тормышы, ижаты. Р.Зәйдулла. «Битлек» Уку, анализ.

Дөньяви әдәби процесс. Татарской, рус һәм чит ил әдәбиятлары арасында төрле мөнәсәбәтләр. Мәңгелек тема һәм образлар. Төрки халыкларның шигырьләрен тәржемә итү: Р.Гаташ, Р.Миңнулин, Р.Харис һ.б.. Әдәби процесс турында төшенчә.

Аттестация эше

Бсү№7 Яшьләр ижаты. Модернизм, постмодернизм

Бәйләнешле сөйләм үстерү – 2

Сочинение –2 СТУ -1

4.Календарно – тематическое планирование.

№	Разделы и темы	Кол часов	Дата по плану	Дата по Факту	примечание
1	Инструктаж. Повторение этапов развития, родов и жанров татарской литературы. Литературные роды: эпос, лирика и драма. Эпические жанры: роман, повесть, рассказ. Жанровые разновидности эпического вида: исторический роман (повесть или рассказ), бытовой роман, производственный роман, психологический роман, приключенческий роман, детективный роман. Жанры лирики: пейзажная лирика, гражданская лирика, интимная лирика, философская лирика. Лирические жанры восточной литературы: мадхия (ода), марсия (стихотворение, посвященное чьей-либо памяти), газель, касыда (хвалебное стихотворение), рубай. Драматические жанры: комедия, трагедия, драма. Жанровые разновидности драмы: грустная комедия, историческая драма, психологическая драма. \ Татар әдәбиятының үсеш этапларын һәм әдәбият төрләрен, жанрларны кабатлау. Әдәби төрләр: эпос, лирика и драма. Эпик жанрлар: роман, повесть, хикәя. Эпик төрнең жанрлары: тарихи роман (повесть или рассказ), көнкуреш романы, производство романы, психологик роман, мажаралы роман, детектив роман. Лирика жанрлары: пейзаж лирикасы, гражданлык лирикасы, интим лирика, фәлсәфи лирика. Лиро-эпик жанрлар: сюжетлы шигырь, мәсәл, баллада, нәсер, поэма. Поэма төрләре: романтик поэма, реалистик поэма. Драма	1	2.09		

	жанрлары: комедия, трагедия, драма. Драманың жанр төрлөрө: моңсу комедия, тарихи драма, психологик драма.				
	I. Литература военного времени. \Сугыш чоры эдэбияты	7			
2	Великая Отечественная война, ее влияние на литературу. Основные темы и проблемы в произведениях. Взаимоотношения между писателем и обществом. \Сугыш чоры эдэбияты. Бөөк Ватан сугышы, анын эдэбиятка йогынтысы. Эсэрлэрдэ төп темалар һәм проблемалар. Язучы һәм жәмгыять арасындагы мөнәсәбәтләр. Эдэби алымнар: кабатлау, параллелизм, каршы кую, ретроспекция. Тел һәм стилистик чаралар (троптар, лексик, стилистик, фонетик чаралар). Сөйләм: хикәяләр, диалог, монолог. Лирик чигенешләр. Шигырьдә һәм прозада сөйләм үзенчәлекләре. М.Джалиль. Жизнь и творчество\М. Жәлил. Тормышы, ижаты.	1	9.09		
3	М.Джалиль. “Моабитские тетради\ М. Жәлиллең «Моабит дәфтәрләре» циклы. М.Джалиль. «Прошай, моя умница», «Птенчик». Чтение, анализ.\М. Жәлил. “Хуш, акыллым”, «Кошчык» . Уку, анализ.	1	16.09	23.09	
4	РР. Вводное сочинение на тему:"Хочу написать об этом произведении"\ Кереш сочинение №1 “Бу эсәр турында язарга теләм...”	1	23.09	16.09	
5	Ф.Карим. жизнь и творчество. Мотив, лейтмотив. Композиция: внешняя и внутренняя. \Ф. Карим. Тормышы, ижаты. Мотив, лейтмотив. Тышкы һәм эчке композиция. Стихи Ф. Карима . “Моросит”.\ Ф. Карим шигырьләре. “Сибәли дә сибәли”(ятл)	1	30.09		
6	Рассказы А. Еники о войне. Конфликт, сюжет, элементы сюжета.\ СТУ. Еникинең сугышны чагылдырган хикәяләре . Конфликт, сюжет, сюжет элементлары. РР. Разговор о подвиге. \ Бсу№1 Батырлык турында сөйләшү.	1	7.10		
7-8	Ф.Хөсни. «Йөзек кашы». Уку , анализ, тезислар төзү. Тема, проблема, идея, пафос. \Ф.Хусни «Перстень». Чтение, анализ, составление тезисов.Тема, проблема, идея, пафос.	2	14.10 21.10		
	II. Литература послевоенного периода (до 1960-х годов)\Сугыштан соңгы чор эдэбияты (1960нчы елларга кадәр).	2			
9	Литература послевоенного периода. Положительное влияние на литературу полудемократических перемен периода «Оттепели». Автор, читатель (адресат). Содержание: событие, явление, подтекст, контекст. \ Сугыштан соңгы чор эдэбияты. “Жеппеклек” чорының ярымдемократик үзгәрешләренен эдэбиятка уңай йогынтысы. Автор, укучы (адресат). Эчтәлек: вакыйга, күренеш, подтекст, контекст.	1	11.11		
10	Жизнь и творчество Х.Туфана. Авторский стиль: юмористический, трагический, экзистенциальный, публицистический и др. начала. Стиль эпохи. Х.Туфан «У кого рука теплая?», «Что происходит на Родине? », «Луиза-а-а».\ Х.Туфан. Тормыш юлы, ижаты. Автор стиле: юмористик, трагик, экзистенциаль, публицистик һ.б.Эпоха стиле.. Х.Туфан «Кайсыгызның кулы жылы?»(ятл), «Илдә ниләр бар икән?», «Луиза-а-а-а».	1	18.11		
	III. Литература 1960-1980 гг.\1960–1980нче еллар эдэбияты	4			
11	Литература 1960-1980 гг. Лирический герой, повествователь, лирическое «я», образ автора, авторская позиция. Образы природы, образы-вещи, мифологические образы, фантастические образы, архетип. \1960–1980нче еллар эдэбияты. Лирик герой, хикәяләрчә, лирик «мин», автор образы, автор позициясе. Табиғат образы, образ-әйберләр, мифологик образлар, фантастик образлар, архетип.	1	25.11		
12	Цикл стихов Р.Файзуллина. «Молодость», «Родной край». Чтение , анализ. Текст: эпиграф, посвящение, сильная позиция. \Р.Фәйзуллинның шигырьләр циклы. «Яшь чак» , «Туган ягым» . Уку, анализ. Текст: эпиграф, багышлама, көчле позиция.	1	2.12		
13	Р.Харис . Чтение, обсуждение, составление тезисов. Традиции и новаторство. \Р.Харис. «Сабантуй». Уку, фикер алышу, тезислар төзү. Традицияләр һәм новаторлык.	1	9.12		
14	Р.Гаташ. Жизнь и творчество.\Р.Гаташ. Тормышы, ижаты. Р.Гаташ. «Будем мужчинами», «Учитель». Чтение, обсуждение.\ Р.Гаташ. «Ирләр булайык», «Укытучы»(ятл) .Уку, фикер алышу	1	16.12		
	IV. Литература 1980-2000гг. \1980–2000нче еллар эдэбияты.	13			
15	Литература 1980-2000гг. \1980–2000нче еллар эдэбияты.	1	23.12		

16	А.Гилязов «Давайте помолимся». Чтение, анализ.\ А.Гыйләжев «Йәгез, бер дога» Уку, анализ.	1	23.12		
17	Инструктаж. М.Магдиев. «Прощание». Чтение, составление плана, тезисов, обсуждение.\ М.Мәһдиев. «Бәхилләшү» . Уку, план, тезислар төзү, фикир алышу.	1	13.01		
18	И.Юзеев «Гора влюбленных». Чтение и обсуждение. \ И.Юзеев «Гашыйклар тавы». Уку, фикир алышу	1	20.01		
19	И.Юзеев. «Мы втроем отправились в дорогу». Чтение, обсуждение.\ И.Юзеев. «Өчәү чыктык ерак юлга» . Уку, фикир алышу	1	27.01		
20	М.Хасанов. «Весенняя зарница». Чтение, составление тезисов, обсуждение, анализ. Место и время в художественном произведении, хронотоп. \ М.Хасанов «Язгы ажаган» романыннан өзек. Уку, тезислар төзү, фикир алышу, анализ. Әдәби әсәрдә урын һәм вакыт, хронотоп.	1	3.02		
21-22	Т.Миннуллин. «Старик Альмандар из Альдермеша». Чтение, анализ.\ Т.Миңнуллин. «Әлдермештән Әлмәндәр» Уку, анализ.	2	10.02 17.02		
23-24	Сочинение №2 (контроль) “Красота жизни”\Сочинение №2 (контроль). “Яшәү яме”	2	24.02 2.03		
25-26	М.Хабибуллин. «Кубрат хан». Чтение, составление тезисов. Проектная работа.\ М.Хәбибуллин. «Кубрат хан». Уку, тезислар төзү. Проект эше.	2	9.03 16.03		
27	Р.Валиев. «Сююмбикә». Чтение, анализ.\Р.Вәлиев. «Сөембикә». Уку, анализ.	1	6.04		
28	Зульфат. «Жеребенок», «Волшебство», «Четыре песни». Чтение, анализ.\ Зөлфәт. «Колын» , «Тылсым» , «Дүрт жыр» Уку, анализ.	1	13.04		
	V. Литература 2000-2010 гг.\ 2000–2010нчы еллар әдәбияты	6			
29	Литература 2000-2010 гг.\ 2000–2010нчы еллар әдәбияты.	1	20.04		
30	З.Хаким. «Немая кукушка». Чтение, обсуждение, анализ.\З.Хәким. «Телсез күке». Уку, фикир алышу, анализ.	1	27.04		
31	Р.Зайдулла. «Маска». Чтение, анализ.\ Р.Зәйдулла. «Битлек» Уку, анализ.	1	4.05		
32	Мировой литературный процесс. Различные связи между татарской, русской и зарубежной литературами. Вечные темы и образы. Переводы стихов тюркских народов: Р.Гаташ, Р.Миннуллин, Р.Харис \ Дөнъяви әдәби процесс. Татарской, рус һәм чит ил әдәбиятлары арасында төрле мөнәсәбәтләр. Мәңгелек тема һәм образлар. Төрки халыкларның шигырьләрен тәржемә итү: Р.Гаташ, Р.Миңнуллин, Р.Харис һ.б.	1	11.05		
33	Промежуточная аттестация\ Арадаш аттестация .	1	18.05		
34	РР. №4 Творчество молодежи. Модернизм, постмодернизм.\ Бсү№7 Яшьләр ижаты. Модернизм, постмодернизм. Итог\ Йомгаклау	1	25.05		